

”Konstiga patron i Lyred.”

Redaktör Gerhard Magnusson i Soc.-Dem. — märket Holger W. —, hvilken f. n. reser i Värmland för emigrationsundersökningen, var för lite sedan uppe i Gunnarskog, och där fick han höra både ett och annat om »den konstige patronen i Lyred».

»Den har man mycket att berätta om, skrifver han till sin tidning. Han har en väldig egendom där uppe i skogsbygden, stora, bördiga åkerfält, en skog som är urgammal och rik, en älf med ett vattenfall, som nu dånar och brusar för eget nöjes skull, men en gång dref många verk och maskiner.

Det är en besynnerlig gubbe. Han hade på sin tid det stora järnbruket, men så måste det nedläggas och sedan har han låtit det förfalla så att där nu knappast finnes sten på sten. Och icke nog med det, allting annat får också förfalla, ladugården ramlade ihop härom året och kreaturen voro nära att begravas i spillrorna. Nu har han inga kreatur, efter som han inte har någon ladugård och efter som han visst gifvit sig både den och den på att han inte vill låta slå i en spik ens till förbättring eller vidmakthållande af den gamla gårdens och brukets byggnader. Det är visst också 30 år sedan han gjorde sig den föresatsen.

Nu bor han där i den stora man-gårdsbyggnaden, men hur länge den håller sig uppe är ingen som vet. Men en vacker dag kan byggnaden ha ramlat ihop om den besynnerlige gubben och ingen kanske vet någonting där-om förrän långt därefter, då man finner »patrons» halft förmultnade lik. —

Ja, det var en rent förunderlig gubbe. Häromdagen var han som rår om

granngården till honom och bad att få slå hans gräs och gamla vallar mot att »patron» fick hälften med, men det ville han inte. Jorden mådde bättre af af att gräset fick ruttna ner, »det blir bra gödsel», hade gubben svarat.

Hans ägor äro så stora, att han väl kunde taga af ett stycke åt sig och lefva på och så arrendera bort det öfriga för en ordentligt stor pänning, men det vill han inte hålla, utan låter allt ligga nere. Han lefver som en eremit, lagar sin enkla kost själf och har ingen beröring med världen omkring».

Lockad af de många berättelserna om den gamle enstöringen, reste Holger W. för att hälsa på honom, och han betygar att det var en »förödelsens nedslående tafla» han fick skåda. »Där rästerna af ladugården och stallet, där ett förfallet maskinhus, där en skrothög som efter en eldsvåda och så hans egen tvåvånings träbyggnad med trasiga fönster, brutna längdlinier, delvis nerramlad skorsten och ett tak som gifvit efter så småningom för väder och vindar. Utanför några små potatisland, som iör ogräset hade svårt att manifesteras sitt ursprungliga ändamål.

Vi gå fram till hufvudingången och stanna, helt imponerade, inför en dörr med rostig järnskytt: Lyreds kontor. Då ingen öppnade, trots upprepade knackningar, stego vi på ochingo gå igenom flera rum innan vi funno någon lefvande varelse där. Här var först det väldiga köket, där kopparkärlen förr lyst rödt efter väggarna, men nu mötte dagern med en matt och obestämd, mörk glans. Så ett rum med en smutsig bädd och några taflor kring väggarna.

Men den gamle har tydligen ändå imponerat på besökaren, som skrifver: »Det är en ståtlig gubbe, en jätte nästan med reslig hållning och en öppen, klar blick. Det af grått skägg omramade ansiktet lyser som af intelligens och dådfull kraft — en absolut kontrast mot omgifningen. Exteriören af det hela var ju det öfvergifna gamla,

men framför oss ha vi en gubbe som ännu ser ut att vilja lryta en lans med lifvet och ödet.

Han hälsar oss välkomna och han säger sig vara glad åt att vi sökt upp honom. Det är annars endast sådana som vilja åt hans egendom som bevärdiga honom med besök.

— Men de få inte köpa egendomen, ty de vilja inte ge så mycket som den är värd.

Han rister sitt gamla hufvud och så fortsätter han, i det vi följa honom ut att se på hans ägor.

— Se på dessa träd! En sådan skog finns inte i hela Gunnarskog, och den tro de att de skola få köpa af mig för hur liten spottstyfver som hälst. Därför att jag är gammal och ensam så tro de det, men jag vet nog hvad min egendom är värd! Se här! Där är ett vattenfall på 800 hästkrafter. Här hade jag masugn, gjuteri, stångjärnshammare, såg, kvarn, tegelverk och jordbruk. Allt är nu förbi. Tillsammans 72 personer voro skattskrifna här och lefde af detta bruk från 1863 till 1876. Men sen var det slut. Konkurrenten dödade oss, ty vi hade inga järnvägar».

Järnvägar — det är hvad som behöfs menar den gamle, och däri är han som bekant inte ensam. Och han är inte nöjd med litet i den vägen. »Lägg järnvägar parallelt med hvarandra på två mils afstånd endast — yttrade han — och där skall bli lif och rörelse omkring och järnvägarna skola bära sig. Det är alldeles misstag att en bana är tillräcklig här vid gränsen, både en gränsbana och en inlandsbana behöfva vi». Och när besökaren gick, fick han lof att ta gubben i hand på att han skulle föra fram den meningen.